

EUGEN DORCESCU

MOARTEA TATĂLUI (x)

- O cântare a treptelor -

EDITURA MARINEASA
Timișoara, 2005

ISBN 973-631-158-9

P R E F A Ț Ă

POEZIA LUI EUGEN DORCESCU

I. Cu *Omul de cenușă*, Eugen Dorcescu nu se desparte de rigoarea clasică, nici de luciditatea sa critică, nici de elanul romantic, ci, dimpotrivă, face apel la ele, în ciuda faptului că parnasianismul său s-a stins pe drum; dar face apel la ele pentru a-și disciplina discursul liric și pentru a-l face, în lucrări de anvergură, unde vom descoperi, uimiți, un ALTUL, la care pictura poeziei sale solemne, dinainte, se sparge, formele egale se rup, discursul liric intră în degradingoladă și pătrunde în abisul metafizicii, iar temele de ieri dispar, pentru a face loc unor texte în care sacralitatea ardentă irumpe, fervoarea creștină devine vâlvătaie, forța mistică a liricii ajunge zbucium aprig, iar unghiul vederii eului se întoarce spre înăuntru, spre oglinda amăgitoare a derizoriului omenesc, din care poetul, cu o smerenie fără egal, culege, acum, snopii secerăți ai deșertăciunii deșertăciunilor, de care geana lacrimii sale se încarcă, dar și greaua-i conștiință.

II. Dacă în *Culegătorul de alge* poetul a tins spre o lirică în care imaginea iubitei și a iubirii sunt amalgamate în însăși natura, nu ca decor de legendă, nu într-unul artificial sau de epocă, ci într-unul real, al mării, dar revăzut prin imaginar, în *Epistole* sentimentul căutării și al regăsirii devine aproape o stare tragică, în expansiunea lui spre un paradis al dragostei, dar închis, ferecat, pentru eroul în căutare.

Publicat în 1990, scăpat, cumva, de cuțitul cenzurii, spre a nu fi spintecat, volumul răbufnește și se împlinește într-un tragism spectaculos, în sensul că scrisorile, trimise spre o ființă de fum, sunt scrisori mentale, în care jocul iubirii pare a fi re trăit pas cu pas, dar numai prin ecranul tremurat al memoriei.

În poezia aceasta, iubirea, uriaș simțământ omenesc, marcat de destin, nu apare, ca în *Culegătorul*, doar ca un vis vag, într-un decor marin, ci ea devine un semn fatidic al Memoriei noastre pierdute și regăsite. Totul, în aceste poeme, tinde la retrăire și refacere a trecutului, reînviat prin presiunea memoriei, din care se înalță, ca un rug arzând, povestea unei iubiri nestinse...”Un pat răvășit, o fereastră, un trup, / (clar desenat de/ săgețile sângelui), sudoarea/ aromele lunii...” Iubirea, aici, este, în întregul ei, abandon, doar o himeră, căci „Ești și nu ești”, chiar dacă eroul liric simte „În carne...răscolindu-se/ numai clipa de-acum, numai clipele/ pe care (vai!) închipuirea/ le zămislește”.

Întreaga ființă e plină, până la sațietate, de această cohortă de amintiri, de reverii, de urme, care o împresoară. Urme căutate, ca într-un mare gol. Căci iubita nu mai are nici măcar chip. Ci doar „chipul celor ce nu există”. Ea e o făptură încețoșată, privirile ei sunt „întrebătoare, ca două lacrimi imense”, chipul ei este „o prăpastie tulbure/ în care nu mai poți distinge nimic”. Totul, în Ea, e indecis, fără forme, fără detalii cunoscute, doar strigătul ei rezonază în sufletul eroului, dar până și acela este „veșnic întors în cealaltă parte”, iar ea devine o „plantă cețoasă”, ce „urcă spre ferestre”, în vreme ce El este tot mai departe de Ea, „în aceeași ceață”.

Între disperata dorință de a reînvia o iubire puternică și febrilă, și neputința de a o mai avea, *Epistole* transcrie o uluitoare sete a poetului-erou liric de-a obține, dacă nu adevărul adevărat al unei iubiri, măcar imaginea aceleia, trăită într-o oglindă, iar poezia ajunge a fi, astfel, până la urmă, însăși drama recuperării acestei iubiri de la uitare, de la macularea ei prin timp și prin eroziunea-i firească.

Plonjarea perpetuă în abisul lăuntric, îndurerat și locuit peste tot de semnele celei ce-a fost, cândva, regină asupra unui suflet, este o plonjare, de fapt, în nedefinit, cu repercusiuni, deoarece rostirile celor doi au devenit „lichide, astrale”, trupul lor „se mineralizează”, strigătul lor „este departe”, cuvintele lor (de atunci?) „se văd, nu se aud/ au forma gândului,/ au forma gurii,/ au forma chipului”, iar cuvintele de azi „nu se mai aseamănă/ sângelui./ Verbele nu mai ating,/ nu mai mângâie,/ nu mai lovesc...”

III. În *Epistole*, există, în discursul liric, o etajare a momentelor decisive: căutare, regăsire, purificare, prin retrăirea suferinței și, din nou, pierdere. Astfel, am putea spune că poezia recompune viața unui mare sentiment pierdut, care nu poate fi nicicum estompat, nici acoperit, deoarece el sângerează asupra-ne, prin memorie, prezent ca o rană eternă.

Faptul că „reîntâlnirea” cu iubirea are loc doar în planul memoriei, deși ea se consumă în cadrul naturii, în „tablouri” afectiv desenate, face ca poezia să surprindă prin concretețe și senzații „viețuite”, care dau vigoarea, adevărul și vivacitatea unor trăiri prezente, deși consumate de erou în trecut. De aici, poate să reînvie și ideea paradoxală că, atunci când cineva iubit nu mai este, când absența lui e definitivă, abia în acel moment, acel „cineva” reîncepe să trăiască în noi, să se reîntrupeze și să

reînvie, și abia atunci va începe suferința noastră, fiindcă pe paradoxul acesta deplin e clădită însăși drama celui ce iubește și nu poate da uitării iubirea, chiar și când ea este de mult defunctă. Din adâncul de umbră al eului, mereu izbucnesc strigăte, mereu luminează, electric, imaginea celei pierdute, într-atât de des, încât „Chipul meu a-nceput să îți semene”, iar acesta (sinele, eul) nu se mai poate ascunde de Ea: „Ești mereu...la capătul zilei,/ la capătul de neatins al fiecărei clipe...Tu/ reper fantomatic...”

Epistole mi se pare a fi cea mai dramatică expunere lirică antedecembristă a poetului. Dramatică, în sens axial: acela al căutării, în imaginar, în gând, a unei iubiri nemuritoare, care, cu toată distanța ei în timp, și de când s-a consumat, cu toate incertitudinile legate de ea, nu poate ceda, nu poate dispărea, ba, dimpotrivă, face ravagii în planul profund al ființei suferinde, de astăzi, a eroului – poet.

Epistole, mai din plin decât celelalte volume din *Omul de cenușă*, se hrănește din multitudinea unor trăiri reale, înmagazinate într-un muzeu al memoriei afective, chiar dacă ele apar, apoi, mai rar, din planul imaginar al unor himere, în planul real al poeziei. Ceea ce dă ființă și consistență discursului liric din *Epistole* este accentul unei fantastice ascuțimi a senzației de suferință. Apropiindu-se de un veritabil tratat liric de suferologie, până la viscere.

O suferință, totuși, asumată, în cele din urmă, și lucidă, rămasă însă prizonieră a disperării, dar sfârșind printr-o, totuși, resemnare luminoasă. Aici, poetul atinge, în poezia sa, în unele pasaje, accente de sublim. De o puritate a durerii definitive. Expurgată de orice poză, ipocrizie sau indecență. O durere în dragoste și după o dragoste, pierdută și regăsită prin cotloanele memoriei, apoi, iarăși pierdută, cum rar s-a mai scris pe la noi, din deceniile de dinainte de 1989 și până astăzi.

Înainte de a se defini drept un mare, un original și adânc poet religios, Eugen Dorcescu este, iată, un inegalabil poet al iubirii, al unui sentiment neperisabil, care înalță ființa, spre slava celor mai elevate trepte atinse de ea, într-o lume a oamenilor, dar și într-o lume a spațiilor cerești, unde marile sentimente umane pot fi înscrise și pecetluite, și ele, poate, în eternitate.

IV. Cronică semnifică actul întâi al piesei lirice care rupe definitiv tonul, substanța ideatică și viziunea poetului, față de poezia sa anterioară. Aici, tonul devine vehement, revoltat, încetinit doar de tenta melancoliei sau suferinței, ori de ultragiul mediului social corupt, decăzut și amorf. Filosofia cărții, ca și substanța de idei sunt clădite pe un mecanism moral stoic, dar nu fără accente critice sociale teribile. Viziunea e grotescă. Acidă, de un naturalism profund. Privirea poetului surprinde, pretutindeni, decăderea fizică și spirituală, nonsensul existenței, într-o lume, și ea, fără sens, fără ax, unde nimic nu mai rămâne imaculat: „De parte de esențe viețuim/ Asemeni unor fiare ce se strâng/ În țarcul lor nevolnic și nătâng/ Rupându-se, urându-se, mâncând...” Astfel accentele disperării ating cote paroxistice, într-o lume a demenței, unde „Pacea vine și dispăre/ Și vine iar, și iarăși mi se ia”, încât unicul deliciu al poetului rămâne supraviețuirea într-un leagăn al purității naturii, departe de „ranguri, strigăte, putere”.

Carte a fugii de realul unei vieți, văzute și descoperite tentacular, coșmaresc și stupid, *Cronică* este reflexul unei conștiințe sagace, deznădăjduite, care și-a pierdut iluziile

față de țelurile umanitare, și care vâslește, solitar și trist, pierzându-se în pacea spațiilor celeste, sau a unei naturi paradisiace, unde solitudinea pare a fi singura stare pasabilă, și stăpână, „ce te pătrunde lent, ca o lumină”. În aceste poeme, distanțarea ființei de ființă, ruperea omului de om sporesc și mai intens singurătatea: „Privesc și înainte și-napoi/ În lumea mai pustie ca oricând./ Acum, când nesfârșit de singur sunt...”; „...Departate de mulțimea infernală/ Pe care n-o învălui cu sarcasm,/ Ci c-o iubire calmă, glacială”.

Vehemența numirii racilelor și răului uman, într-o lume trivială, atinge, adeseori, în *Cronică*, paroxismul, deoarece tot ce vede, tot ce simte în juru-i eroul liric este diavolesc, urât, blestemat, încât răul, ca și damnarea omului nu mai par a putea fi alungate de nimic: „Vom trece deci prin purgatoriu toți./ Nu poți ieși din Lege și din Vreme”. Așa încât vidul social, cel planetar și cel lăuntric umplu totul: „Nimic n-nsemni,/ Ești pulbere și scrum,/ O barcă veche-n larguri părăsită,/ Un vreasc în crâng, o urmă de copită,/ O floare ruptă și-azvârlită-n drum...”

Carte a unei crize de conștiință, de ideal, de credință, *Cronică* este, totuși, și o carte a revelației credinței, a descoperirii Atotputerniciei Divine. Omul revoltat al lui Dorcescu, din *Cronică*, nu este eroul solitar și cinic până la absurd, ci insul căutărilor de sine, al căutării purității începuturilor. El este revoltat nu numai pe lumea, întoarsă pe dos și impură, în care supraviețuiește, ci pe însăși decadența spirituală a acestui ev, orb, confuz și mort pe dinăuntru, și pe impuritatea omului – ateu, ieșit din starea sa de grație primordială. Omul din *Cronică* este o făptură a vremelniceii, vulnerabilă, care sfruntează planeta lui dezlănțuită, căutându-și rădăcinile pure ale firii. El este o ființă care, în mijlocul dezmățului, generalizat, tinde, încă, spre Absolutul Sfânt, spre starea inocenței pierdute, paradisiace, din individ, primită, prin revelația divină, și reîntoarsă la matcă, prin topirea ei în Marele Eu al „Celui Ascuns”.

V. În *Abaddon*, tablourile vieții, surprinse de poet, sunt marcate, în plus, față de cele din *Cronică*, de sentimentul urâtului, diformului, monstruosului. Stările tensionale ale sufletului sunt mai acutizate aici. Gata de explozie. Imaginile orașului se relevă mai apăsate, groteschi, caricaturale, murdare – o murdărie nu numai la suprafața vieții, ci și una lăuntrică. Orașul însuși este un personaj rănit, suferind, plin de vâscozitate, de mizerii, dar și de „Sângele mineralizat, spălat de ploi”. Pictura mediului, făcută în tușe sumbre, capătă înfățișări de o cruzime precum aceea a lui Goya din „Capricii”. Aici, oamenii sunt niște „bipezi”, sau „oameni – câini”. Individul uman, degradat, „mârâie chiar/ nu vorbește, ci latră/ nu muștră, ci mușcă”, în el „câinele și-a găsit, în sfârșit, servitorul”. Stratul sarcastic irumpe și aici din plin, prezent și în limbaj și ca imagine de tablou, frate cu cinica descriere. Aici, până și mila creștină și compasiunea (ce persistau în *Cronică*) s-ar zice că dispar. Timpul curge inflexibil, cu nori întunecoși, cu ploi ostile, interminabile, iar soarele, ca esență a vieții terestre, chiar dacă mai luminează, este ca o „șarjă rece de fontă”, ce „curge pe blocuri, pe străzi”. Lumea aceasta a poetului este văzută glacial, este imundă, oamenii fojgăie, prin ea, ca șobolanii, totul, în jur, e fără speranță, despiritualizat, impur și pierdut, încât până și „buketul alb-violet de zambile/ tremură-n razele soarelui,/ în crepusculul primăvăraticeii zile./ Au fost retezate în zori. Și acuma,/ urmele morții le urcă pe chipuri/ ca bruma”.

Abaddon se constituie, spiritualicește vorbind, și ca mesaj ideatic și liric, drept un discurs asupra nimicirii, care se aplică, generalizat și fără scăpare, tuturor, de la zidiri, la lucruri și la sufletele omenești. Fiindcă toate, om și materie, încap foarte bine sub pumnul pedepsei divine, spre a fi împinse, apoi, în hăul abisal al „marelui urât”. „Apocalipsa grețoasă”, autonimicirea, din interior, a omului, a naturii, a orașului, a lumii, este evidențiată și marcată definitiv de cavalerii, „cei patru”, „ce ne mână din urmă”. Iar nimicirea se va face pretutindeni, fără alegere, indiferent de profesie, inteligență, rang, când „Într-o clipă am devenit niște umbre, niște/ frunze, niște așchii de ramuri,/ învălmășite în marea imensă,/ în norii lăsați, ca niște storuri, la geamuri”. Tonul, mai cu seamă, sprijinit de imaginile-cheie, de imprecategoriile puternice, este apăsător, fără urmă de înțelegere sau de scăpare pentru om, precum în adevărata Apocalipsă biblică, iar viziunea, interogațiile poetului: „Unde-i trufia, unde-i puterea?” însoțesc, dramatic și premonitor, momentul când totul va fi dușman al omului, chiar și soarele, chiar și apele, chiar și strada, încăperile, blocul, troleibuzul, parcurile, viețuitoarele și...EUL, sufletul. Toate vor fi atinse de răul demonic, de „neagra lumină”, fiindcă „viitor nu există”, iar poetul nu are altă alegere decât să se afunde în „peștera sufletului”, să alerge, să uite: „să nu-mi mai aud/ eul empiric, trupesc, rămas la intrare...”

VI. *Abaddon* e chiar chipul urâteniei depline, ale cărei tentacule cuprind om și planetă, retezându-le elanurile, respirația, sinele, nimicindu-le, împingându-le, fără scăpare, în haosul universal, „Căci acesta-i secretul: nu noi dispărem,/ ci lumea dispare”. Nefericirea ființei poetului, până în final, e un „geamăt, un spasm,/ un strigăt mut, un jalnic isihasm”, deoarece duhul nu se poate, atât de ușor, rupe de trup, când, în juru-i, totul e pustiire, părăsire, ură și moarte. Nu mai putem să ne legăm de nimic, nici de semeni, nici de spirit, nici de carte, fiindcă nimic nu mai există viu, decât Duhul dumnezeiesc, ce „picură-n suflet/ indicibila-i vlagă”, iar cele dimprejurul nostru vor fi uitate de toți și de toate, uitată gloria, uitată pana, uitat pergamentul, uitat scrisul – poetul, solitar, rămânând, în zorile reci ale pământului deșert, să privească, din prag, doar cum „Domnul străbate poiana”. Retragerea, în solitudinea și disperarea eului, din finalul volumului, în care poetul nu-și mai revendică nici măcar ispitiția sa bucurie de-o viață: scrisul, gloria, pana – adică nimic din vechea lui avere, este chiar acceptarea zădărniceii și a deșertăciunii, în fața dezastrului planetar și uman, și acceptarea smerită a venirii Domnului, venire și minune sfântă, care vor fi și singura împlinire benefică și triumfală a omului, dar și singura lui salvare din moarte.

VII. În *Exodul*, teme predilecte vor fi exilul și autoexilul în propria țară. Uneltirile omenești împotriva omului, a țării, a pământului, a valorilor spirituale. Aici, tonul pamfletar, satira socială sunt mult mai pregnante decât în volumele anterioare. Aici, însuși eroul liric invocă un Dumnezeu răzbunător. Totul pornește, în aceste acuze, generalizate, de la decăderea care a luat în stăpânire natură, țară, sat, oraș, întreaga cuprindere socială. Imprecategoriile și accentele de rugăciune se întrepătrund. Dar poezia atinge, ca și înainte, treptele teribilului sfârșit al planetei și al sinelui uman. Toate intersectate de dorința făpturii de a trece într-o altă sferă, celestă, spirituală, ca într-un

testament liric, străbătut de regrete și îndoieli: „Tot ce-am fost și-am/ trăit,/ tot ce sunt e, de fapt, un/ regret nesfârșit./ Nici nu știu ce-am pierdut./ Ce-am/ dorit./ Doar atât că nu-l am. Că-a pierit./ Dacă-n moarte se află, pentru ce-am mai venit?/ De ce sânger și umblu sub/ tăiosul zenit?/ Cineva a greșit? M-a mințit?”

Ca și la Pillat, dar în alt veac, satul patriarhal, natura, frumusețea ei perenă decad, pier. Rămân numai urme dureroase, anacronice, exasperate reminiscențe ale vieții de la țară, consemnate contrastiv, dar fără idilism: „Și-n mijloc – tu, căsuță de la țară,/ Strămoș defunct, care-a uitat să moară”. Aici, în *Exodul*, degradarea individuală și colectivă sunt mai evidente. Toate straturile societății sunt atinse de demență, de minciună. Poezia este, astfel, satiră, pamflet, fabulă, condusă de o privire ascuțită, vitriolantă, mânioasă. *Exodul*, prin duritatea mesajului, demolează sistemul mass-media, cultura subțirică, aproape iluzorie, superficialitatea mecanismelor propagandistice, încât poemele se preschimbă, pe neașteptate, în rechizitorii la adresa celor care mint, denigrează și înăbușă spiritul creator, punând în locul lui banul, flecăreala, erzațul cultural, disprețul față de om și de valorile lui spirituale. Cronică apăsătoare și critică a timpurilor de astăzi, văzute prin grila omului-artist, disgrațiat de societate, cu sufletul dezgustat de urdorii veacului, poezia din *Exodul*, chiar dacă mai pierde din rafinamentul imagistic și din subtilitatea privirii estetice, se impune prin elanul pamfletar și prin sentimentul durerii sincere, ascuțite, față de soarta țării și a omului care supraviețuiește în ea.

Trebuie spus, în final, că toată această decădere morală, politico-socială și umană este contemplată prin prisma insului lucid, dar religios, pentru care credința, ca și patosul creștin rămân unica soluție de a ieși, din zarea urâtului, în lumina înțelegerii și a speranței. O lume, văzută și trăită prin toți porii, toate simțurile și toată ființa gânditoare, de un scriitor însingurat, care are, însă, forța necesară, eruptivă, să vadă, cutezător și realist, întreaga încrângătură omenească bolnavă, care poate spune tuturor și oricând: Adio!, și care se poate îngropa definitiv în tăcerea revelatoare de adevăr, „în tainița izvorului ceresc”, într-o lume în care „sunt, am fost, eram/ Și nici n-am bănuțit că o știam”.

VIII. *Cronică, Abaddon, Exodul*, acest Triptic, cu accente de testament poetic, dovedesc o unitate perfectă de viziune, discurs, atmosferă, mesaj ideatic, ton și limbaj. Sub acoperământul lor, poetul respiră, larg și sincer, sentimentele și devoțiunea sa față de un ideal, dar și apăsările și reținerile unei conștiințe vulnerabile, atinsă de răul uman și planetar al timpului.

Lapidare, învăpăiate, dure, scrise cu înflăcărea unui stilist triumfător, profund critice, sumbre, pe alocuri, dar superbe în înfățișarea și în adâncul lor de umbră și lumină, poemele din „Triptic” aduc, la mai bine de o sută de ani de la „Scrisorile” eminesciene, aceeași oglindă tremurată, tragică și satirică, a societății și omului „recent”, într-un ton de biciuire pamfletară, dar dintr-un unghi mult mai întunecat, și religios, decât cel al poetului nostru național.

Poet interesant și prestigios înainte de 1989, dar devenit, după Revoluție, cu adevărat un mare poet social și religios, Eugen Dorcescu va isca, la timpul potrivit, cu siguranță, aprige discuții și polemici. Știu că, peste ele, ca peste toate ale vieții valuri, poetul va rămâne, însă, intangibil, cu surâsul său enigmatic pe buze, afabil ca

întotdeauna, ducându-și înainte, cu sfială și neclintită reculegere, povara propriei conștiințe, ca și pe cea a propriei poezii, până la lumina sfântă a împlinirii sale spirituale, de la marginile nopții. Acolo unde ne așteaptă, pe fiecare, judecata istoriei oamenilor, dar și marea judecată divină, în fața căreia nu vom putea fi decât plecați și smeriți. Așa cum o cere Domnul.

Martie, 2004

Ion ARIEȘANU

Motto:

*And call no man your father
on earth, for you have one
Father, who is in heaven.
(Matthew 23, 9)*

Treapta întâi

1

În dimineața de mai,
paradisiacă, mirifică,
umbra funebră a
tatălui,
adusă de clopot, adusă de
Duhul,
ambiguitățile lumii
amplifică.
Mama, dormitând într-o
lacrimă,
vorbește, în mute cuvinte,
vorbește, în
duh, despre tatăl.
Fiul, subțire,
firav ca un păstrăv,

înoată
în bulboanele lacrimii. Iată-l.
Din clipă în clipă, un
harpon, ca o rază, în
dimineața mirifică,
va încerca să-l sfâșie.
Locul șarpelui e chiar
în Eden, locul
infernului e-n paradis,
precum bine se știe.

2

Ne pregătim să
plecăm
înspre fosta-ne
casă.
Se ridică nori
cenușii, la
apus,
asemenea țărâni
care acoperă
urmele tatălui.
Vechiul dor, vechea
nostalgie, vechiul tremur
lăuntric
s-au stins.
A rămas un recul
de cenușă.
Și totuși, de vreme ce
plecăm într-acolo,
înseamnă
că absența înspăimântătoare
a tatălui
încă așteaptă.

Tatăl locuiește, acum,
în două locuri
deodată:
în lumea de-aici
și, deopotrivă,
în lumea celor mutați
la Cel Veșnic.
Dar și-n lumea
de-aici
el se află, deopotrivă,
în două areale
distincte:
în locașul său
de pământ
și-n spațiul infinit,
neguros,
dintre subconștient și
conștiință.

Tatăl
desenează, în vis,
circumferința
neantului.
Știe prea bine
că-i o himeră, că
e o tragică
glumă, o
farsă
pentru ființa
grea, ca o lespede,
a celui ce doarme.
Zâmbește.
Pare a regreta. A grăi.
Dar vorbele sale
n-au glas
și amintirile
glasului său
n-au cuvinte.

Fiind dincolo
de simțuri,
tatăl nu poate
fi recuperat prin
senzații,
percepții.
Fiind dincolo de
orice înțelegere,
tatăl
nu poate fi
descifrat, priceput.
Fiind, de fapt, dincolo
de întreaga noastră
ființă empirică,
dincolo, deci, de afecte,
închipuire, cuvinte,
el nu poate fi nici
iubit, nici urât,
nici rostit.
Și, totuși, conștiința
înregistrează evidența
tuturor acestor
negații.
Ceea ce-nseamnă
că aceste negații
- și oricare altele –
sunt cel mai sigur
argument
că tatăl
există.

Florile au ieșit din
pământ,
pâraiele au
ieșit din pământ,
din pământ
urcă, se-nvolbură
ceața firavă
a zorilor.
Brizele au
izvorât,
unduind,
dintre brazde.
Întreg peisajul
are-un gust
umed,
de lut, de
țărână.
Și între toate – zefirul.
La fel de fermecător,
de incert,
precum zâmbetul
tatălui.

Tatăl are
acum
înfățișări diverse,
nenumărate.
Peste tot întâlnești
chilii ale
solitudinii sale,
telurice,
ale expansiunii
sale eterice.
Încât, uneori,
strivită de-atâta
frustrare,
inima îl generează
brusc,
îl închipuie-ntreg,
ca pe-un arc voltaic lichid,
devastat,
între suflet și
gene.

Treapta a doua

1

Moartea,
oricând și oriunde-ar
veni,
aduce-o schimbare
de nevindecat
în întreg universul.
Ca și când roata dințată
a unui ceasornic
ar mai face un pas.
Roata dințată
a unui ceasornic
ireversibil.
Așa și acum.
Barierele morții trec
de-a lungul odăii.
De-o parte – tatăl,
cu ochii săi îngrozitor de închiși.
De cealaltă – casa, încăperea și
tatăl,
cu ochii săi răsători și
albaștri.

Lacrima
e singura
punte
spre moarte.
Nici limacșii, nici
viermii
nu pot ajunge la
tatăl,
în ciuda insistenței
lor reci, infernale.
Lacrima, da.
Instantanee, pură,
traversată de
soare,
cristalină,
fierbinte ca
sângele,
brusc înflorită,
înconjurată de
privighetori, de
lăstuni și
de grauri.

Casa veghează,
aidoma unui
craniu,
în noaptea-nstelată.
Viermi de lumină
intră și ies
prin orbitele-i
negre.
Sub tavanele ei,
acolo unde
licăririle se izbesc
și se sting,
întunericul e
mai greu, mai
adânc
decât întunericul.

Paralelipipedul mormântului,
evoluând către cub,
absoarbe, noapte de noapte,
sfera abstractă
a lunii.

E-o cvadratură
perfectă,
desenată, clar, indubitabil,
măreț,
pe cerul nocturn,
desenată,
doar din compas și
din riglă,
de asimetria
astrală, telurică,
multiplu axială
a morții.

Tatăl simte,
desigur,
în zori,
pe obrazul său
ireal,
pașii fiului.
Două lumi,
două dimensiuni
se-ntretaie
în acea clipă,
în acel loc:
deasupra, o lume – o criptă
de-azur -,
unde lumina-i totuna
cu întunericul;
dedesubt, o criptă – o lume de
lut -,
unde-ntunericul
e însăși substanța
și neagra transparentă
a luminii.

Aidoma
unei sparte
monade,
casa revarsă, către
Poiană,
limfa ei
de-ntuneric.
Unde e
tatăl?
Cea mai sigură
cale către
cunoaștere
e suferința.
Luna își sprijină
fruntea
pe lespedeza vidă
a casei.
Unde e
Tatăl?

Inexistența
in praesentia
- dispariția
din lumea eului,
și nu din lume –
afectează simțământul,
imaginația,
generează suferință, anxietate,
dă glas retoricii,
dă fiori declamației.
Inexistența
in absentia
afectează ființa.
Rodul ei
sunt
disperarea,
angoasa,
tăcerea.

Treapta a treia

(Shiggayon)

1

Plouă nocturn,
plouă cumplit,
peste râu, peste
pădure, peste mărunta
movilă de beznă
a casei.
Ploaia neagră,
apă amestecată cu
negură,
se risipește în
iarbă,
își trimite
șerpii negri-n
țărână,
duce vești
din lumea de-ici,
duce vești din
văzduh,
către somnul ermetic
al tatălui.

Casa-i mormântul
în care se
descompune, încet,
memoria
tatălui.

O aromă subtilă,
de zambilă,
de spânz,
se degajă
din alchimia
aceasta.

Cei vii
își îmbibă
somnul, coșmarul,
insomnia și
visele
cu licorile
ei.

Până când
zorii
îi întâmpină-n
prag,
ca o imensă
lacrimă
însorită.

Pe țarm,
fiul caută
lespezi de piatră,
prelungi,
caută, altfel
spus,
petrificat,
chipul tatălui.
Alege pietrele,
atent,
le sortează,
desenează, apoi, ochii, gura,
nasul, sprâncenele,
bărbia și
fruntea,
dă înfățișării
adâncime, contur,
așază amintirea-n lumină,
extrage, din
striațiuni, din
ovaluri și
linii,
secțiunea de aur
a morții.

Casa
a murit și ea
o dată cu tatăl.
Acum își supraviețuiește,
contemplând,
cu ferestrele-i reci,
pline de negură,
peisajele
vieții sale apuse.
Uneori, poate, amintirea
e atât de intensă, încât
tatăl acceptă să vină,
pentru o clipă,
pentru o noapte,
pentru o zi,
acceptă să vină,
să-i spună
de ce și pentru cine-a
plecat,
de ce și pentru cine
a părăsit-o.

Aici era, pe vremuri,
un nuc,
aici un tei,
iar aici, o fântână.
Aici înfloreau liliacul, aici
era via, aici
un piersic și-un prun,
aici crescuseră
vișini,
o adevărată alee.
Și aici,
în ziua aceea, în
ora aceea,
în clipa aceea,
aici, pe brazda
aceasta de
iarbă,
în perspectiva Poienii,
a râului,
a eternității,
aici,
între muntele negru
și umbrele lunii,
aici
era tatăl.

E de neînțeles,
e de nesuportat
disparația
tatălui.
E atât de lipsită de sens,
încât,
spre a fi acceptată,
trebuie negată definitiv
și total.
Ea are doar rostul
cunoscutei reduceri la
absurd (căci e însăși
absurdă),
are menirea de-a
reaminti
nu doar celor vii,
ci și celor morți,
că ei n-ar fi
nimic
fără tatăl.

Cum se mai
poate intra
într-o casă
în care tatăl
a refuzat (n-a mai
vrut, n-a mai putut)
să rămână?
A cui este casa
ce nu e a tatălui?
Mai există o casă
din care tatăl
lipsește?
Se mai poate viețui
într-o casă
al cărei stăpân nu
e tatăl?
Mai poate fi
alt stăpân,
în afară de
tatăl?
Se poate
concepe
o lume
de la care tatăl
și-a întors chipul?

Treapta a patra

1

Ard sori minusculi
la
căpătâiul
tatălui.
Râul vuieste alături,
Poiana vibrează
în mari și
intense
sonorități sclipitoare
de verde.
Ne mișcăm
într-o criptă.
Soarele arde
la căpătâiul
fiului.

E o cărare umbrită
de-a lungul
râului.
Din frunziș, cad,
pe alocuri,
stropi umezi de
soare.
Domnește acolo
aceeași lumină
ce-acoperă spațiul
dintre veghe și somn,
spațiul,
deja amintit,
dintre subconștient și
conștiință.
Pe-aici trece tatăl,
noapte de noapte,
tot mai departe, mereu
mai departe,
din penumbră-n penumbră.

E vorba doar
de
intensitatea
ființei,
a ființării.
Și, invers,
e vorba
doar
de intensitatea
neființei, a
nonființării.
Nu interesează
cine-i acela
ce le resimte.
Cele două
intensități
reunite
sunt arhiființa de
astăzi a
tatălui.

Tatăl îngăduie
toate extravaganțele
aducerii-aminte.
Fiindcă toate sunt
desfășurate
în timp (mai exact: în
trecut).
Nu îngăduie,
însă, nici
cea mai pașnică,
nici cea mai banală
întâlnire în
spațiu.
Fiindcă spațiul
e timpul
prezentului,
iar timpul prezentului
este
timpul prezenței.

Treptat,
absența capătă
trup,
un trup eteric,
mult mai prezent
decât prezența,
palpabilă cândva,
a celui absent.
De fapt,
prezența palpabilă
a fost o iluzie,
de vreme ce s-a
degradat și-a pierit.
Cum ar putea
să existe
ceva, cineva
care trece?
Absența domnea și
atunci, se ascundea,
ghiduș,
îndărățul prezenței,
aștepta clipa,
de ea hotărâtă,
când se va da în
vileag,
când va deveni
absența
percepută
a tatălui,

spre-a se uni, apoi,
la timpul potrivit,
cu absența
dindărătul propriei
noastre prezențe.

6

Mama
e-un căuș de
durere
și o nesfârșită
rezonanță
de milă.
Umblă, vorbind cu
tatăl, prin
curtea pustie,
se culcă, seară
de seară, lângă
perna pustie, cu
insomnia
alături,
iese, în zori, în
capătul scării pustii,
coboară,
pleacă, încet, pe
alee,
se-mpiedică
de urmele tatălui,
urme
pe care acum
nu le mai vede.

La poartă
nu-i nimeni.
La poartă e
tatăl.
Vine, la
răstimpuri,
să vadă,
să mai revadă
rânduielile casei.
Nimeni nu-l
aude,
nimeni nu-l
zărește, nimeni
nu-i simte
prezența.
Doar iarba, care
așterne
verzi covoare
de liniște,
împănate
cu soare,
doar casa, care
deschide, lin,
ca de la sine,
ușa spre trepte.

Treapta a cincia

1

Marea
putere a
tatălui e și
mai mare acum,
când trupul lui
s-a întors în
țărână.
Acum, eul său
- duhul său -,
eliberat de cumplita
zgură telurică,
s-a limpezit,
a-nviat.
Acum,
ne-ar plăcea
să-l zărim,
uneori,
complet rupt de
noi,
râzător, fericit,
în pridvoarele
focului.

Mama
plânge
peste mormântul
singurătății sale,
plânge
peste mormântul
în care zac,
laolaltă,
spaima de propria-i
moarte și
tatăl.
Mama se urăște pe
sine că
s-a născut
muritoare.
Mama îl urăște pe
tatăl
că-i amintește,
clipă de clipă,
spaima aceasta.

Noaptea își trage năvoadele
pline de negură,
năvoadele grele, tot
mai grele,
le trage încet, din
Poiană, de pe apele
râului, dinspre
șoselele tulburi,
le-adună
de pe drumul alburiu de
țărână,
își trage năvoadele și
le golește,
rând pe rând, în
ogradă.
Copacii sunt înecați în
noianul de beznă,
bezna a trecut de ferestre,
urcă spre streășină,
mângâie acoperișul, îl
depășește,
se leagănă în văzduhul
incert,
își clatină undele,
ferind casa,
ferind somnul tatălui
de groapa comună a

cerului negru,
de vermina stelară,
de craniul emblematic al
lunii.

4

Să coborâm, iarăși,
în lumea aceea
înverzită,
rotundă.
Asemănătoare
unui ochi de
bulboană.
Jur-împrejur, prundișuri,
copaci.
Jur-împrejur, suflete
mici, risipite.
Au înflorit pomii,
cât poți cuprinde,
ca-n paradis.
Petalele cad
peste mâinile reci
ale tatălui.

Mama e mult
prea puternică
pentru a-i rezista
cineva.
Ea pândește,
așteaptă, dezbină,
torturează, ucide,
ea dorește supunere
oarbă, totală,
ea urăște atât de
intens, încât
se urăște chiar și
pe sine,
iubirea de sine nu
caută bucurie, ci
durere, disperare și
moarte,
mama e-o ființă
unitară, compactă,
răsucită în jurul șarpelui
care-i locuiește
în inimă.

Fructul cosmic al
zilei de mai
se hrănește din sine
și pentru
sine.
În această osmoză,
în această
dublă expansiune,
soarele adoptă
culorile ierbii,
iarba se-neacă
de-atâta soare.
Le desparte, la
mijloc, un
firmament, o tărie,
ca în vremea
Genezei.
Și, la fel ca atunci,
peste tot și niciunde,
fructul poartă un
sâmbure negru,
compact,
neatins,
ce-l ascunde pe tatăl.

Nimeni nu
poate ști,
nimeni nu poate
spune
când,
unde și cum
este tatăl.
Zadarnic încearcă
mama
să-l reconstituie
din rămășițele, știute de
ea,
ale fiului.
Zadarnic
încearcă fiul
să-l reconstituie,
din închipuirile lui
ancestrale.
Casa doar, mult mai
aproape de cele
concrete,
îl adună, îl
readună din
telurice vreascuri,
și-l incinerează,
și-l reincinerează,
tăcut,
în fiecă
seară.

Treapta a șasea

1

Fiul petrece un
timp
în peisajul
edenic.
Aici doarme
tatăl.
Descrierea-i
simplă:
la nord, munții
cu tente și
irizări de albastru;
la vest – lunca și
râul; la est – pădurea,
acoperită de cețuri în
zori.
În mijloc, iarbă înaltă,
copaci, văzduh
semănat cu păsări și
flori.
Și, la sud,
la baza unei coloane de
soare,
mormântul tatălui,
din care izvorăsc
toate acestea.

Tatăl
zace de-un
an în țărână.
Acesta-i adevărul
empiric.
Adevărul empiric,
dar nu indubitabil.
Fiindcă noi nu înțelegem
nimic din
tenebrosul sens al
cuvintelor,
nu-nțelegem nimic din
semnificația întâmplărilor,
nu știm ce înseamnă
sens, întâmplare,
nu știm ce
înseamnă țărână, a
zăcea, an,
adevăr
și, mai presus de
toate acestea,
nu știm dacă
ceea ce numim,
aici, tatăl
nu e cumva

însuși semnificantul,
ambiguu, adecvat
înțelegerii noastre
încețoșate,
al teribilului
semnificat
numit Tatăl.

3

Mama
se desprinde,
fără să vrea,
fără să știe,
din umbra tutelară
a tatălui.
Plânge sincer, inertial,
plânge cosmic,
așa cum plânge streășina, așa
cum plânge
fântâna.
Umblă pe cărare, către
Poiană,
umblă, desfigurată
de soare,
ascultă, noaptea,
în vis,
cuvinte amestecate
cu pământ și
pietriș,
cuvinte rostite
de gura moartă
a tatălui.

Omul religios,
a șoptit eremitul,
nu cunoaște complexul
matern.
Stăpânul subconștientului
său
este tatăl.
Or, ceea ce se
petrece cu insul
se-ntâmplă,
în mare, cu lumea.
Stăpânul
subconștientului ei,
deci adevăratul stăpân
a tot ce
există,
e Tatăl.

Casa
a rămas, decenii întregi,
ancorată în flux,
ancorată în
timp,
nepăsătoare la
felurimile spațiului.
Și tatăl o dată
cu ea.
Tatăl
avea cer, avea râu și
verdeață,
avea un întreg
univers
coagulat împrejurii.
Încât,
oprind, refuzând
orice pas,
refuza
devastările vremii.
Până când patima
l-a transferat
dintr-o eternitate în
alta...
Cel ce trăiește intens
drama timpului

nu se poate
mișca,
nicicând și niciunde,
în spațiu.

6

Ce înseamnă prezența și
absența
tatălui
arată limpede, oricui,
dezastrul
de astăzi
al casei,
arată limpede
ura vană a
fiului,
dragostea vană
a fiului,
deruta ontologică
a pădurii,
a râului,
lunecarea spre neant
a Poienii,
emergența, în semeni, în
ierburi, în flori, în
copaci,
a unor seve moarte,
haotice,
emergența
diaboliceii lumi
multicentrice.

În eternitate,
în istorie,
în familie, în
solitudine,
între tenebrele
munților sau în
nisipuri,
oricând și
oriunde,
moartea tatălui
pune capăt la
toate.
Existența de
dinainte este
existență.
Existența de
după e
inerție.

Treapta a șaptea

1

Dimineața,
în lumea
fără tatăl.
Norii și-au retras,
spre groapa
orizontului,
lespezile mari de
ciment amestecat cu
țărână.
Mama, o mărunță
movilă de lut
mișcător,
desenează,
în rouă, în aer,
striațiuni asemănătoare
veninului.
Norii s-au dus,
norii vin.
Soarele își înalță
chipul sleit,
peste marginea
gropii.

Cuvintele,
tocite, sfărâmate
și reci,
acoperă cripta.
Și pașii acoperă
cripta. Și
ceara, și roua, și
frunzele.
Succesive-nvelișuri
de timp
împing mormântul,
tot mai adânc, în
abis.
În curând,
vom rămâne
uitați,
pe subțirele limb
de lumină,
între cele două mari
jumătăți de-ntuneric.
Nu vom mai ști
dacă ceea ce vedem
pe cer
este luna,
sau craniul
din celălalt pol
al balanței.

Tatăl dă naștere
fiului;
mama aduce
fiul în lume.
Fiul aduce lumea
de la moarte la
viață.
Acesta pare să fie
mecanismul
misterului.
Tatăl și mama
nu înviază,
nu mor.
Ei supraviețuiesc,
ei sunt
veșnici.
Ei, generic vorbind,
rămân neclintiți,
prin reiterata,
supraredundanta
moarte
a fiului.

Uneori, mama
are momente de
neagră revelație. Are
senzația că-i
totuna cu idolul ei,
că, în sfârșit, moartea,
temuta, multadorata,
o ține și-o
sfâșie-n gheare.
Ce abis! Ce teamă! Câtă
eliberare!
E-o stare mistică
violentă,
e-un strigăt
de sublimă oroare.
Șarpele însuși
i se vede-n
priviri,
i se zvârcolește în
strigăt,
i se simte sub
limba-ncărcată de
otrăvuri amare.

Nimic
nu se va întâmpla.
Doar atât:
fiul nu mai poate călca
în acest univers
destrămat și
urât.
Tatăl a plecat
definitiv. Duhul lui
se va feri să ne
tulbure.
Ne vom întreba
mereu dacă e,
dacă nu-i...
Mama locuiește
într-o
lacrimă
tulbure.

Tatăl
a plecat
spre-a le proba
celorlalți,
tuturor,
ce înseamnă a fi
fără tatăl.
S-a retras din
evenimente, din
peisaj, din dialog,
se va retrage, măcar
parțial,
și din conștiință.
Acolo, însă, sporește
absența lui,
ca un sorb,
ca o prăpastie
neagră.
Iar în absență
e tatăl,
care, dintr-o dată,
refuză
și să slujească
și să i se slujească.

Tatăl, absent,
a lăsat să cadă,
din mâinile sale
de fum,
ființe și lucruri.
Și ele, căzând, se
sparg în nenumărate
fărâme de sens,
pe care vântul le
poartă, pe care
apa le duce.
Apoi, vântul și apa,
la rându-le,
coboară, fluturând,
în neant, ca niște
pânze de ceață,
ca niște eșarfe.
Aceasta e desăvârșirea
nimicului.
Tatăl poate exista
fără lume.
Dar lumea
nu poate
exista
fără Tatăl.

Epilog

Fiul aprinde o
lumânare
la căpătâiul
tatălui.
Mult în amonte,
în timp,
fiul de-atunci
anticipa
gestul de astăzi.
În aval,
tatăl de astăzi
primește,
cenușă fiind,
lacrima și
lumânările
fiului.
E o perpetuă
rememorare.
E-o confirmare
perpetuă:
fiul e mai mic
și de-o ființă
cu tatăl.

Poezia lui Eugen Dorcescu

Treapta întâi

Treapta a doua

Treapta a treia

Treapta a patra

Treapta a cincea

Treapta a șasea

Treapta a șaptea

Epilog

Eugen DORCESCU

(x) Carte apărută la Editura Marineasa, Timișoara, România, 2005, cu o prefață semnată de Ion Arieșanu. ISBN 973-631-158-9